

CHYBIĆ (68) *vb pf*

chy- (67), chi- (1).

inf chybić (14). ◇ *fut 1 sg* chybię (1). ◇ *2 sg* chybisz (3). ◇ *3 sg* chybi (10). ◇ *2 pl* chybicie (3). ◇ *3 pl* chybią (5). ◇ *praet 1 sg m -m* chybił (1). ◇ *2 sg m -ś* chybił (1). ◇ *3 sg m* chybił (8). *f* chybiła (6). *n* chybiło (6), chybi(e)ło (1) *ActReg*. ◇ *3 pl m pers* chybili (3). ◇ *con 3 sg m* by chybił (2). ◇ *2 pl m pers* byście chybili (1). ◇ *impers praet* chybiono (1). ◇ *part praet act* chybiwszy (2).

Sł stp brak, *Cn s.v. chybiam*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. Nie trafić do celu; aberrare Mącz (32) :

a. *O pociskach, ciosach: spudłować (18) : RejZwierz 42; ftrzelono ná iey fyná krolewicá z árkábuzá niewiedząc kto/ ále chybiono BielKron 316v.*

chybić kogo, czego (11): á thák miernie bijących z proce/ że też y włofu niechybili [ut capillum quoque possent percutere] Leop Iudic 20/16; BielKron 106, 112, 303; HistRzym 55v; A czemużes rękę ípalił? Dla tego iż cie chybiłá RejZwierc 86v, 86v; BielSpr 4; PaprPan Hh2v; Xiądz z działá vderzył/ Nálfzych chybił/ íwych pobił StryjKron 537, 135.

W przen [czego] (5) : RejWiz 107; oni ná mię náłożá/ mnie Papieżá chybiá/ á was pewnie o Króle nie chybiá. OrzQuin K3.

Zwrot: »nie chybić szyje« = zabić (2): A márniká káždego lámá złość pobiye/ A iefli chybi głowy/ nie chybi mu ízyie. RejWiz 107, 80.

b. Zboczyć, zbłądzić, zmylić drogę (14) :

Zwroty: »chybić drogi« (1): Wáruy chybić nádoł drogi RejZwierc 237.

»chybić toru« (2): Y iákoć Słońce toru íwego chybić może KołakCath C; RybGęśli Cv.

W przen (3) : Niewjnalffie nazbyt wlewo Bocz tam błedne Wrota Bo to mj wierz yefli chybiś Ize íię ochynieś RejKup ee8.

chybić czego (2): RejAp 104v; krefu/ do ktorego íię myślá zánośiś/ nie chybiś. LatHar +6.

Przen: Zboczyć z właściwej drogi postępowania [czego] (8) :

Zwroty: »chybić brodu« (3): RejZwierz A5v; OrzRozm I4v; Bo w żadney dobrej íprawie nie chybi ten brodu PaprPan F4v.

»chybić celu« (2): Aberrare a scopo, Chybić celu/ Niezgádnąc. Mącz 108b, 373d.

»chybić mostu« (1): Ale rádząc ták po prośtu/ Iefli nie chceś chybić móštu. RejZwierc 183v.

»portu chybić« (2): Od czego iefli odstąpićie/ Portu chybićie OrzQuin A4; RejZwierc Av.

2. Omieszkąć, ominąć [kogo, czego] (9) : BierRozm 25; Strzełz ty pánie czyniśzu winy Iac niechybię dzieńięiny RejRozpr Kv, Cv; Ano koniec rofkazánia iefł miłość/ z czyłtego fercá y íumnienia dobre^{go}/ y z wiáry nie obłudney. Ktorych niektorzy chybiwłzy [aberrantes]/ tráfilo do prózney mowy. BudNT 1.Tim 1/6; PaprPan Cc3v; tyś miał w íwych księgách/ co dnia którego Przyróśc miáło/ ániś tam chybił żadnego. KochPs 203; Lecz fortuná tobie Lepiéy íłuży: bo pátrzyśz ná to/ coć iefł miło: Mnie ímutnégo z żalem mym dawno to chybiło. PudłFr 58; Kiedy íłońce íwego wíchodu/ Albo chybiło zachodu? KochFrag 18; KlonWor 5.

3. Zawieść, nie ziścić się (21) : Natura non errante, gdy nye chyby natura BartBydg 96b; RejFig Dd4v; Wiedzćież theraz iż nic nie chybi z tego co Pan mowił [non cecidit de sermone Domini] przeciw

domowi Achábowemu *BibRadz* 4.Reg 10/10; *Prot* A4; *GrzepGeom* P; *PaprPan* Hh3v; *KochPs* 141; Nie chybiło to prorocstwo. *SkarŻyw* 269; że ná cokolwiek iednoštáynie wšyřcy łye zezwaláią/ to trudno chybić ma: y ztąd vróřł ón głos záwołány: *Voxs* [!] *populi*, *vox*s Dei. *KochWr* 19; *ActReg* 69; *KlonWor* 78.

chybić kogo (8): Grzeřznego potępyenie chybić nie może. *LubPs* C2 *marg*; Bowiem iáka robotá/ táka teř zapłátá/ A nigdy to nie chybi/ łgarzá páná brátá. *RejZwierz* 124; *BibRadz* I 73v *marg*; *RejAp* 31v; *RejZwierz* 191; *ZapKościer* 1583/54. *Cf Fraza*.

chybić komu (2): y potym częřto kroć dawałem w takich przygodach thakim paniam: nigdy mi niechybiło *FalZioł* III 7d; Y niechybiłá mu tá probá. *PowodPr* 58.

Fraza: »chybiłá [kogo] nadzieja« [szyk *zmienny*] (2); *BielKron* 195; Fefellit spes, Chybiłá mie nádzieyá/ álbo Moyá nádzieyá o ziemię. *Mącz* 116d.

4. Niewłařciwie, źle postąpić, wykonać coř nienaleřycie (4): A chceřzli nic nie chybić/ álbo Przekopy nie vwyřřzy/ Tedy puřczay zá łobá wodę *Strum* I3v.

Zwrot: »chybić przysięgi« = *nie dotrzymać* (1): Ieslyby człowyek albo swyadek kthory chybil przyszyangy Thedy yvřř wvyná wpada *LibLeg* 6/116v.

a. Odstąpić od wzoru (o tekstach przekładowych); *discedere Cn* [czego] (2) : że te księgi zEbreyřkiego [...] á zGreckie^{go} przełóżyli/ ale fie iáwnie [...] pokazałó/ że jGreckie^{go} y Ebreyřkie^{go} na wielu mieyřcach chybili *BudBib* bv; *LatHar* +5.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (2) : In limine offendere, Ná poczátku chybyć. *Mącz* 193d; *Calag* 188a.

Synonimy: **1. b. obłádzić się**; **2. omieszkać, opuřcić, przepomnieć, zamieszkać, zaniedbać, zapamiętać.**

Formacje pochodne: *pochybić, uchybić; chybiać, pochybiać, uchybiać; pochybnąć; pochybować.*

Cf **CHYBIENIE**

KW